

СТ А Н О В И Щ Е

От: проф. д.с.н. Духомир Владимиров Минев;
ИФС КЪМ БАН ;
Научна специалност - Социология

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност *Социология* в УНСС.

Автор на дисертационния труд: Ваня Христова Несторова

Тема на дисертационния труд: Политики за противодействие на изпирането на пари: динамика и въздействие

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №1305/10.06.2020 на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към *катедра „Икономическа социология“* на УНСС съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 1223/24.04.2018 г. Обучението е осъществено в *задочна* форма през периода 2018-2020.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Актуалността на темата се определя от разширяването на престъпната дейност означаваща като „изпиране на пари“ и засилването на нейното негативно влияние във финансов, икономически и социален план, което изисква повишаване на ефективността на политиките за противодействие на прането на пари. На тази основа изследванията на въпросните политики придобиват особена актуалност и все по-голямо значение.

Трудът е с обем на основния текст над 170 страници и обхваща увод, три глави и заключение разположени в ясна логическа последователност. Първата глава представя концептуална рамка за процеса на изпиране на пари; Втората глава представя в хронологичен ред динамиката на политиките за противодействие като проследява тяхното развитие и основните направления в него на различни нива. Третата глава предлага оценка на резултатите от въздействието на политиките.

В труда са използвани следните основни методи: а) проучване на документи - стратегически документи, конвенции, директиви, закони, други нормативни документи, официални отчетни доклади за работата на ключови институции, оценителни доклади за ефективността на противодействието на изпиране на пари и анализ на съдебни решения; б) авторско емпирично изследване чрез дълбочинни интервюта с експерти.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В справката за научните приноси са посочени следните:

- Очертани са основните характеристики на престъплението „изпиране на пари”;
- Описана е динамиката на политиките срещу изпирането на пари, установени са основни тенденции в тях;
- Разработена е методика и индикаторна рамка за оценка на въздействието на политиките;
- Очертани са възможности за подобряване на политиките.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приносите, посочени в справката на автора отговарят на съдържанието на труда и имат определена научна и научно-приложна значимост. Специално бих изтъкнал следните:

- Представената специфика на престъплението, определяна от: огромното разнообразие на дейностите за неговото извършване и законосъобразният характер на много от тези дейности; трудната измеримост на престъплението; липса на жертва на престъплението или жертвите не съобщават че спрямо тях е извършено престъпление. Тази специфика повдига въпроса дали, как и доколко слабости на законовите рамки, позволяват дейностите за изпиране на пари да се превръщат в част от нормалния финансов, търговски и икономически живот.

- Определено научно и приложно значение има очертаването на основните фактори, определящи нивата и динамиката на изпирането на пари: структурата на престъпленията чрез които се генерират мръсни пари (различните видове престъпления генерират различни обеми мръсни пари), индивидуалността на престъпника и престъпните групи; националните особености на изпирането на пари.

- Заслужава да се подчертае и проследяването на развитието на политиките срещу изпирането на пари на глобално, регионално и национално (българско) ниво, както и очертаните тенденции в това развитие и влиянието на оценките на политиките върху тяхната динамика. Използвана е индикаторна рамка за оценяване на отделни компоненти на политиките за противодействие на изпирането на пари.

- Научната стойност на трудът се повишава и от това, че той обхваща основни елементи на концепцията за политически цикъл като процес на постоянно възобновяване на фазите идентификация на риска и политическо признаване на неговата значимост, разработване на мерки за неутрализирането му, оценка на ефектите от мерките и усъвършенстване на мерките въз основа на резултатите от оценките.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Представени са 7 публикации на автора по темата на дисертацията, като едната от тях е от университета в Грац. Броят, обемът и качеството на публикациите отговарят на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Широкото използване на официални (политически) документи в труда е породило ефекти, които може да се очакват в такива случаи:

1. Оценка, включително и използваната индикаторна рамка се основават до голяма степен на данни за извършени дейности и сравнително по-малко - на постигнати резултати, например – разкрити престъпления, намаляване на мащаба на изпиране на пари. Разбира се този подход е широко разпространен в много области (вкл. в социологията), но отчитането на дейности вместо постигнати резултати не е достатъчно за реална оценка на ефективността на дейностите (политиките).

2. Официалните документи, които са анализирани, съдържат много дипломатичен, политически език, който донякъде се е пренесъл и в самият дисертационен труд. Този език поставя акцента върху постиженията, а не върху недостатъците; проблемите изглеждат смекчени, а постиженията – силно подчертани.

3. Характерно за почти всички оценки (не само представения труд) е, че пренебрегват фундаментален фактор на изпирането на пари – промените които бяха въведени през последните 3-4 десетилетия в законовите рамки регламентиращи поведението на икономическите актьори и по-конкретно – т.нар. либерализации/дерегулации на банковия и данъчния сектор. Тези промени породиха тенденцията към криминализиране на икономиката, подчертавана от ред икономисти (напр. Джеймс Гълбрайт; Дж. Стиглиц използва термина „извличане на рента“) и родиха термина „банкстери“. Политиките за борба с изпирането на пари едва ли може да бъдат ефективни, ако се разчита само на банките или ако например, оборотът в офшорните зони расте главоломно или се разширява корупцията на всички нива.

Заклучение

Качеството на представения труд дава основание за категорично становище в полза на присъждането на ОНС „доктор“ на Ваня Христова Несторова.

София, 30.06.2020 г.

Подпис:

(проф. д.с.н. Д. Минев)